N°. 10. Donderdag 18 Mei 1905. 5de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling*. f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.

Per regel	f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels .	- 0.09
» » » 1000 » .	- 0.08
» » » 3000 » .	- 0.07

Mededeelingen of **Ingezonden Stukken** moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan den *Voorzitter*, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, **7a Heerengracht** of aan den *Secretaris*, H. L. VORSTENBOS, **43 Witte de Withstraat,** beiden Den Haag.

Voor de **Administratie,** ook wat betreft **Abonnement** en **Verandering van woonplaats,** wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **212 Riouwstraat.** voor **Advertentiën** tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" ***NIEUWE MOLSTRAAT 20,*** beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 'sjaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Weekblad toegezonden.

Wegens verplaatsing der drukkerij verschijnt dit nummer eerst VRIJDAG.

Inhoud van dit nummer.

RECTIFICATIËN.

In het stuk »Onze Jaarvergadering« in 't vorige nummer zijn onjuiste cijfers opgegeven, wat betreft de inkomsten en uitgaven van het Hoofdbestuur.

De juiste bedragen zijn:

inkomsten f 2209.22, *uitgaven* f 1968.89 *saldo in kas* f 240.33.

In het daarnavolgend »Jaarverslag van Boeatan« zijn eveneens een paar hinderlijke fouten.

De coöperatieve winkel voor koperciseleerwerk te Soerabaja heet: *Tontonnan*. De firma te Arnhem, die artikelen van Boeatan verkoopt, is: voorheen M. de Roos en Co. Niet te *Sirgaparna*, maar te *Singaparna* op Java wordt het fraaie, door koopers zeer gezochte mandwerk vervaardigd. In een aan aandeelhouders te zenden afdruk zullen deze fouten worden verbeterd.

Mededeelingen.

I. Van Boeatan:

Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Aandeelhouders, op **Maandag 29 Mei 1905**, des middags te **2 uren** in het Gebouw der Vereeniging *»Oost en West«*, **Laan van Meerdervoort 195**.

De punten van behandeling liggen van 22 Mei af, evenals de balans en winst- en verliesrekening met het Verslag der financieele Commissie, ter inzage ten kantore der Vennootschap (Plaats 9), alwaar ook, volgens art. 32 der Statuten, de aandeelen vóór of op 25 Mei zijn te deponeeren, tenzij houders ze ter vergadering medebrengen.

Voorstellen van aandeelhouders moeten, om in behandeling te kunnen komen, volgens art. 34, vóór 15 Mei bij den Raad zijn ontvangen.

De Raad van Beheer.

De tentoonstelling te *Hilversum*, waarvan wij in ons vorig nummer melding maakten, was, vooral ook door de ijverige medewerking van den heer R. W. P. DE VRIES Jr., een volkomen succes. Ze bleef, op verzoek, twee dagen langer open dan 't plan was en trok een groot aantal bezoekers, [waaronder de leerlingen van verscheidene onderwijsinrichtingen. Er werd voor een belangrijk bedrag verkocht en nabesteld.

II. Van 't Dagelijksch Bestuur:

Als correspondeerend lid der Vereeniging te *Hilversum* is opgetreden de heer A. KLUIJVER, Melkpad 23.

III. Koninklijk Nederlandsch Aardrijksk. Genootschap.

Zaterdag 20 Mei a. s., in de groote zaal der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te ROTTERDAM, **voordracht** *opgehelderd door lichtbeelden en kaarten* over:

De Gonini- en Tapahoni-expeditie,
door den heer A. FRANSSEN HERDERSCHEE.

Uitnoodigingskaarten tot het bijwonen dezer voordracht zijn op aanvrage te bekomen bij Mejuffrouw J. VAN DER SCHUIJT, Secretaresse der Afdeeling *Rotterdam* van »Oost en West«, **Schermlaan 11.**

Het Panama-Kanaal en onze West-Indische Koloniën.

Reeds maakten wij in ons vorig Weekoverzicht melding van een artikel over «het Panama-Kanaal en de Europeesche West-Indische Koloniën», dat in *Het Vaderland* van 6 Mei voorkwam.

Wij achten het daarin behandelde vraagstuk echter van zulk een groot gewicht voor Nederland en voor zijne West-Indische Koloniën, dat wij er heden nog eens op terugkomen om de lezers van het K. W. op de hoogte te houden van wat er in 't oude land der Caraïben omgaat en ook van onzen kant enkele opmerkingen te maken over hetgeen de Vice-admiraal George W. Melville der Noord-Amerikaansche marine te Philadelphia heeft gezegd en wat *Harpers Weekly*, een te Londen en te New-York verschijnend geïllustreerd tijdschrift, daaraan vastknoopt.

Men zal zich wellicht herinneren, dat wij reeds meermalen het een en ander over de voltooiing van het Panamakanaal hebben meegedeeld en daarbij onze teleurstelling te kennen gaven, dat de handeldrijvende Europeesche Staten, en ook die van Azië, de onnoozelheid hebben gehad om dien grooten gemeenschapsweg tusschen de verschillende werelddeelen, geheel te doen komen in handen der Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Het nagenoeg half-voltooide Panama-Kanaal werd door hen van de Fransche concessionarissen voor een spotprijs gekocht, toen het duidelijk was gebleken, dat de staatslieden en diplomaten er geen begrip van hadden, dat het een groot belang was om door internationale coöperatie den gemeenschappelijken eigendom van het kanaal en daardoor de feitelijke neutraliteit van dien wereldhandelsweg der toekomst te verkrijgen.

De Fransche Maatschappij, die dit wel had begrepen, heeft alles gedaan, wat zij kon, om tot eene andere oplossing te geraken en zelfs, toen zij ten slotte door op financieele gronden genoodzaakt was, het aangeboden geringe bedrag voor de overdracht van de concessie en van de reeds aangelegde werken aan te nemen, stipuleerde zij daarbij: dat de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, de neutraliteit der doorvaart zouden in acht nemen en nimmer eigen scheepvaart boven die van andere natiën zouden mogen bevoorrechten.

De geschiedenis leert echter, hoe weinig tractaten en verbintenissen beduiden, wanneer een machtig volk het in zijn voordeel acht ze te schenden of nietig te verklaren. Drogredenen worden dan meestal gemakkelijk gevonden om het rechtmatige der handeling te betoogen; somtijds neemt men zelfs de moeite niet dit te doen.

Hoe men over het algemeen in de Vereenigde Staten over de toekomstige neutraliteit van het Panama-Kanaal zal denken, kan nu reeds worden afgeleid uit hetgeen te Philadelphia door een man van hooge positie daarover is verhandeld. Om onzen lezers dit goed te laten begrijpen, kunnen wij niet beter doen, dan woordelijk over te nemen, wat *het Vaderland* uit *Harpers Weekly* heeft vertaald:

»Den 8en April hield de vice-admiraal der Amerikaansche marine, George W. Melville, eene redevoering te Philadelphia, in de Amerikaansche Academie voor politieke Wetenschap, over de Amerikaansche politiek, die noodzakelijk zou moeten voortvloeien uit het feit, dat Amerika het Panamakanaal zal graven en dus eventueel zal moeten verdedigen. Hij verklaarde, dat het urgent was, dat de Unie gebieduitbreiding verkreeg voor strategische doeleinden. De Unie moet er, volgens hem, ernstig naar streven om langs vredelievenden weg in het bezit te komen van elk strategisch punt in de Caraïbische zee, dat nu behoort aan een Europeesche Mogendheid, en dat van gewicht kan zijn voor de militaire verdediging van den nieuwen, inter-oceanischen waterweg.

Ware elk West-Indisch fort of maritiem station, dat thans een bedreiging kan zijn zoolang het in de handen is van een Europeesche Mogendheid, bezet of ontmanteld door de Vereenigde Staten, dan is de zeemacht dezer groote Republiek, versterkt als ze wordt volgens het vlootprogram van Roosevelt, sterk genoeg om het op te nemen tegen elke mogendheid, mits de Amerikaansche oorlogschepen behoorlijke steunpunten bezitten op de Caraïbische en op de Amerikaansche Noord-Atlantische, en Noord-Pacifische kusten.«

Eenigszins tegenover die zuiver egoistische politiek staat het, in hetzelfde nummer van 22 April in *Harpers Weekly* opgenomen bericht, dat de Amerikaansche commissie, die met de leiding der voltooiing van het Panamakanaal is belast en de ingenieur Wallace, die aan het hoofd van den arbeid staat, tot het inzicht zijn gekomen, dat alleen een geheel open kanaal zonder sluizen, van Oceaan tot Oceaan, aan de behoefte van den wereldhandel zal voldoen en dat tot de studie van een daartoe leidend plan werd overgegaan, waartoe ook enkele ingenieurs van andere landen, als leden aan de technische commissie zullen worden toegevoegd.

Maar al zouden de Vereenigde Staten ook de geraamde som van 100 millioen dollars meer, uitgeven en ettelijke jaren langer op den gemeenschapsweg — voor hunne oorlogsvloot vooral — van de Stille Zuidzee naar den Atlantischen Oceaan en omgekeerd wachten, toch blijft het te vreezen, en na die grootere opoffering misschien nog wel eerder dan vroeger, dat zij het veel kostende en voor 't commerciëel en 't politiek overwicht zóó kostbare kanaal, geheel zullen willen bezitten en, zooals vice admiraal Melvill bedoelt, tegen eenen aanval van wien ook, verdedigen.

De bedenkingen, die *Harpers Weekly* tegen de door Mellvill geopperde plannen inbrengt, gelden dan ook alleen de toepassing. Het recht op het volle meesterschap van het in de vrije Isthmus-Republiek gelegen kanaal en het doelmatige om door koop of ruil bezittingen te krijgen, die als steunpunten in die buurt voor de N.-Amerikaansche vloot zouden kunnen dienen, worden niet bestreden. Integendeel! Het blad vindt, dat men half werk zou doen, als men niet verder ging. Het zou onzinnig zijn, de Britsche Antillen te koopen, als men de Bahama- en Bermuda-eilanden, Britsch-Honduras en Guiana er niet bij nam; doelloos om de Fransche en Nederlandsche Antillen te krijgen, zonder ook nog Fransch Guiana en Suriname te bezitten.

Zeer goed ziet echter daarna H. W. het groote gevaar in van die annexatie-plannen en sprekende van de mogelijke grensgeschillen met Brazilië, voelt het, hoe daardoor de strijd zal kunnen ontbranden tusschen de Latynsche en de Germaansche overweldigers van het land der Indianen. Reeds werd in Zuid-Amerika met leede oogen aangezien, hoe men, toen Columbia te hooge eischen stelde, van Panama een quasi-vrije-republiek maakte en van deze de concessie voor het graven van het Panama-kanaal ontving. Hoe zou echter de stemming worden, wanneer de Noord-Amerikaansche, machtige Republiek eene bezitting kreeg op 't vaste land van Zuid-Amerika? Zou er niet een Zuid-Amerikaansche Monroe opstaan, met het devies: Zuid-Amerika voor de Latijnen?

Wij vermoeden dan ook, dat er aan eenen aankoop van Suriname en de beide andere Guiana's door President Roosevelt en zijne mederegeerders niet zal worden gedacht, maar wel gelooven wij, dat het eilandenbezit zal worden begeerd en het grootendeels van Engelands opvatting der quaestie zal afhangen, of het door Melvill bedoelde: vreedzaam annexeeren der steunpunten voor de Amerikaansche vloot in de Caraïbische zee, werkelijkheid zal worden. Frankrijks meening zal, zoolang het met Engeland bevriend blijft, zeker ook gewicht in de schaal leggen, doch wanneer Engeland politieke redenen mocht hebben om willens en wetens, de fout te begaan de Vereenigde Staten heer en meester te laten over het Panama-kanaal, dan is er een groot gevaar voor het Yankee-worden van Curaçao en van de andere Nederlandsche eilanden in de buurt.

Er is in de laatste tijden in Nederlandsche geschriften meermalen sprake geweest van het tegen vergoeding afstaan van Curaçao en de overige West-Indische eilanden aan eene andere mogendheid. Kapitein Kernkamp, die een plan ontwierp voor eene emigratie op groote schaal van Javanen naar de Oost-Indische Buitenbezittingen, gaf dien verkoop als een middel aan om voor de emigratiekosten het noodige geld te krijgen. Waar het betreft eene koopmanschap in dien vorm voorgesteld, verklaren wij even als *Het Vaderland*: dat wij van den verkoop van koloniaal bezit geen voorstanders zijn, doch gansch anders wordt ons gezichtspunt, wanneer men de vraag stelt: of het

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN,
door N. v. Z.

HOOFDSTUK XX.

De heer en mevrouw Goring en Selma vervolgden, op den olifant gezeten, niet zonder moeite hun weg door het gewoel, zij aanschouwden nog menige vreemde godsdienstoefening en enkele weerzinwekkende vindingen om het lichaam te pijnigen: geloovigen, die zich tot aan den nek in het zand begraven hadden, uitgeteerde personen, die hunne armen zóó lang naar boven strekten, totdat deze geheel vleeschloos in die houding waren vergroeid; bedelende fakirs, die op hoogen toon om aalmoezen vroegen, en weer anderen, die met hooghartig stilzwijgen iedere gave aannamen, die hun geschonken werd; predikers, die gedeelten uit de heilige schrift verkondigden; asceten, die beweegloos ternederzaten, terwijl zij onophoudelijk de namen der goden aanriepen.

Zij zagen rijen kramen en tenten, waarin afgodsbeelden, speelgoed en lekkernijen te koop waren; binnen een omheining lagen stapels menschenhaar (want het is de gewoonte der vrome pelgrims om hoofd en lichaam glad te scheren, vóór zij in aanraking komen met het heilige water) en overal tusschen die wemelende menschenmassa gingen tallooze bedelaars kruipend en weeklagend rond: blinden, zieken, kreupelen en mismaakten.

Plotseling hield de olifant stil. Een inlandsche politiedienaar te paard had zich een weg gebaand door de volksmenigte en hield zijn hand in de hoogte om de aandacht van den »grooten heer« te trekken. Hij riep dezen iets toe en de heer Goring gaf, zich vooroverbuigende, den man velerlei bevelen, die daarop haastig weer weg reed.

»Ga vlug door,« zeide de heer Goring tot den kornak, »regelrecht naar de standplaats van den *padre* (zendeling) toe.« En zich tot zijn vrouw en Selma keerend: »Ik denk niet, dat het van aanbelang zal zijn, maar een van die beroerde fakirs schijnt bezig om in wedstrijd met Watson, vlak vóór diens tent, te staan prediken; daar moet natuurlijk een eind aan gemaakt worden. Ik vermoed, dat hij zijn mond wel zal houden, zoodra hij mij ziet aankomen, maar ik heb toch de politie daarheen ontboden, voor het geval, dat er een opstootje van mocht komen. Ik wou, dat ik jullie niet bij mij had, want ik kan u beiden hier niet midden in de volksmenigte afzetten, en te voet zou het mij te veel tijd kosten er doorheen te komen.

Zij konden nu slechts zeer langzaam voortgaan, zóó dicht opeengepakt stond het volk; van uit hun verheven zitplaats boven op den olifant, zagen zij in de verte den heer Watson, die, met zijn trouwen helper Abraham naast zich, vóór zijn tent met alle vuur stond te prediken. En enkele meters van den zendeling af, stonden eenige barsch uitziende Bairagi-priesters, een secte, die dikwijls uit het schuim der bevolking zijn oorsprong vindt, meestal slechts uit winstbejag haar godsdienstige plichten vervult, en daarom de bevolking eigenlijk tot overlast is. Een van hen, een afzichtelijk mensch, half naakt, met beschilderd gelaat, vuil gevlochten haar en een lange ketting van uit hout gesneden koralen om den hals, stond vlak tegenover den Engelschen zendeling uit al zijn macht te schreeuwen en met zijn lange armen te zwaaien, terwijl hij zijn met bloed doorloopen oogen onheilspellend liet rollen en dreigend op zijn mededinger wees.

De heer Goring kon een vloek niet bedwingen. »Ik ken dien rekel« riep hij uit. »Het is een kwade duivel; verleden jaar is hij door mijn voorganger in de gevangenis gezet, omdat hij aanstoot gaf gedurende de feestelijkheden; maar ik dacht, dat wij hem en zijn volgelingen nu onder den duim hadden.«

Hij gaf den kornak bevel om den olifant nog wat aan te zetten, maar de menigte had zich, aangetrokken door het rumoer en de bewegingen van den geestdrijver, nog dichter samengepakt, zoodat het bijna onmogelijk scheen om er doorheen te komen, zonder ongelukken te veroorzaken. De Bairagi liep nu met opgeheven armen op den heer Watson toe, onder een vloed van opgewonden woorden. De zendeling zette zijn bril wat vaster op zijn neus, nam een opengeslagen bijbel uit Abraham's handen en hield dien zijn tegenstander voor, die daarop met een uitdrukking van groote verachting het boek greep en het in de lucht slingerde. De menigte begon zich onheilspellend te bewegen en er ging een dof gemompel op.

»Goede hemel!« riep de heer Goring, »binnen een paar minuten krijgen wij een opstootje; — als ik maar vooruit kon komen, O, goddank! daar is Vereker!«

Paul kwam juist op dat oogenblik achter de tent om te voorschijn. De heer Goring ging rechtop staan en riep hem toe:

»Vereker! Vereker! let op dien man. Houd hem vast. totdat de politie komt, die heb ik laten roepen, en ik zal zelf ook dadelijk bij je zijn.«

Paul stond tusschen den nog predikenden zendeling en den fakir; hij keek van den een naar den ander, als in twijfel, wat hem te doen stond.

De heer Goring gaf den kornak bevel den olifant aan te zetten, zonder de volksmenigte te sparen.

»Dreig hem met je stok, als hij nog één stap durft te doen!« gilde hij Paul toe. De fakir zwaaide met zijn koperen bedelmap.

»Geef hém toch een slag! — Wees hem de baas! — O, mijn God!« met plotseling veranderde stem — »wat bezielt den man?«

Deze verontwaardigde, booze woorden drongen pijnlijk duidelijk tot Selma door; en tegelijker tijd kwam een vage herinnering bij haar op aan een zomeravond in een Engelschen tuin, aan een opgewonden, zwarten poedel en een kleinen jongen, die in doodangst wegrende.

Eén enkel oogenblik had zij Paul's gelaat gezien, bleek, wijfelend, onbeslist; hij keek even om, deed een wankelenden stap achteruit en onmiddellijk had de volksmenigte als een golvende zee, zich voortbewogen over de plaats, waar hij gestaan had.

De lucht weergalmde van het getrappel van voetstappen, van het gegons van duizenden stemmen, van het geschuifel van opeengepakte lichamen. Mevrouw Vereker besefte wel, dat de olifant verder ging, dat de heer Goring druk bezig was bevelen te geven, dat mevrouw Goring alle mogelijke moeite deed om haar gerust te stellen. Als door een dikke mist zag zij de menigte krioelen en plotseling zich in tweeën splijten, toen een troep politiedienaren al slaande, duwende en schreeuwende zich een weg baande; het volk week angstig achteruit, gillend onder de slagen, die links en rechts uitgedeeld werden, stofwolken vlogen op, er heerschte groote verwarring.

Zij greep den heer Goring bij zijn arm en riep: »Paul! Wat is er met Paul gebeurd?«

En deze antwoordde haar in zijn opgewondenheid en

onder goede voorwaarden, deel uitmaken van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika voor de bewoners der eilanden in de Caraïbische Zee, — na de opening van het Panama-kanaal vooral, — geen zeer groot voordeel zou zijn?

Zou het, wanneer dit zoo is, geen zaak zijn om onzen nationalen aristocratischen trots van bezitter op zij te zetten en die eilanden te doen overgaan tot een rijk, waarvan de ligging en de rijke hulpmiddelen, tot krachtiger en spoediger ontwikkeling daarvan zullen leiden?

Even als *Harpers Weekly* echter de Filippinos zelf zou willen hooren, vóór men ze onder het beheer eener andere natie bracht, zou ook ons land er zeker niet aan denken om zonder eene volksstemming, gehoor te geven aan voorstellen tot overdracht onzer W.-Indische eilanden aan de Vereenigde Staten. Moeijelijk is het vooruit te zien hoe zulk een votum uit zou vallen, want de Curaçaosche Afdeeling b.v. van het Algemeen Nederlandsch Verbond is, naar wij weten eene zeer enthousiaste. Wij veroorlooven ons echter de meening, dat men zeer goed trotsch er op kan zijn tot den Nederlandschen stam te behooren, ook al doet een wijze economie het besluit nemen om administratief Amerikaan te worden.

In de groote republiek, wier bevolking uit allerlei landaarden is samengesteld, telt het Algemeen Nederlandsch verbond reeds tal van leden, die van geslacht tot geslacht aan hunne Nederlandsche afstamming zijn blijven hechten.

Onze Regeering zal zich zeker wel op de hoogte houden van den hoek, waaruit in algemeen politieken zin de wind in die streken waait, want eene in tijds gesloten overeenkomst is verre te verkiezen boven onverwachte gebeurtenissen, die ons zouden kunnen verrassen.

Zeer te recht, dit zeiden wij reeds in het aangehaalde weekoverzicht van 11 Mei, wijst echter *Het Vaderland* de ons door Melvill toegedachte gebiedsuitbreiding in den Oost-Indischen archipel af. Het is trouwens best mogelijk, dat de Filippinos, wanneer de proef moest worden genomen, er niet op gesteld zouden zijn, de Amerikaansche Opperheerschappij met die van Nederland te ruilen, want dat Nederland een nieuwen koers inslaat voor zijn koloniaal beheer, waarbij in hoofdzaak het welzijn en de voorspoed van de inlandsche bevolking worden beoogd, — is zeker nog wel niet tot de inlandsche bevolking der Philippijnen doorgedrongen.

Week-Overzicht.

Van wege het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap hield Zaterdag 13 dezer in 't locaal Diligentia te 's Gravenhage, de heer A. Franssen Herderschee eene voordracht met lichtbeelden opgeluisterd, over de Gonini- en de Tapahoni-expeditie, waarvan hij in 1903 de leider was.

De spreker had, met zijne boeiende causerie, even als dit ook de week te voren te Amsterdam het geval was geweest, veel succes en werd warm toegejuicht.

In de zaal van Arti et Industriae sprak denzelfden avond de bekende batik-kunstenaar Chris Lebeau. De wanden van het locaal waren smaakvol versierd met een prachtige verzameling batiks, waarvan zeer vele uit het atelier van den heer L. afkomstig. De techniek van het batikken was het onderwerp zijner voordracht en veel leerrijks werd door hem daarvan meegedeeld. Van de gansche bewerking gaf hij eene trouwe beschrijving en ten slotte ook aanschouwelijk onderricht door een klein stuk van een doek te bewerken.

Naar men ons verzekerde, zou de heer L. gaarne Java bezoeken om zich daar nog in zijne kunst te volmaken. Ook wij zouden hem er gaarne heen zien trekken omdat wij, zijne vereering der Javaansche batikkunst kennende, van zijne leiding, wat betreft het vervaardigen van doeken voor Europeesch gebruik geschikt, groot voordeel zouden verwachten voor den export van het, door kunstenaars en kunstkenners zoo hoog geschatte werk van de Javaansche vrouw.

Er is in deze week op parlementair gebied wat de koloniën betreft heel wat afgehandeld. De Tweede Kamer heeft haar Voorloopig Verslag uitgebracht op verschillende wetsontwerpen w. o. dat betreffende de regeling van den rechtstoestand der inlandsche Christenen, met wat daaraan annex is en die betreffende de verhooging der surinaamsche begrootingen voor 1904 en 1905. Dan heeft de minister een wetsontwerp ingediend tot bekrachtiging der overeenkomst met Portugal van 1 October 1904 en inlichtingen verstrekt naar aanleiding van de verslagen der Algemeene Rekenkamer, zoowel hier als in Indië, terwijl de betrokken commissiën uit de Kamer een oordeel hebben uitgesproken over de adressen, die dat lichaam bereikten met betrekking op de fiscale rechten, die op de koffiecultuur in Indië lasten, en over de adressen van den gepensionneerden regent van Madioen.

De hiervoren eerstgenoemde wetsontwerpen waren net 'n kolfje naar de hand van onze hoogmogenden, die over het geheel zonder veel kennis van zaken op koloniaal gebied, toch meer dan genoeg meesters in de rechten in hunne gelederen tellen, om met velen, zeer velen, enzoovoorts tegelijk zwaarwichtige opmerkingen ten beste te kunnen geven betreffende unificatie, assimilatie, en andere ies. Men houde 't ons ten goede, dat we in dit overzicht niet trachten het uitgebracht verslag te resumeeren, en ons bepalen tot de opmerking, dat de ontwerpen er natuurlijk nog al goed afgekomen zijn dat spreekt, gelet op de meerderheid van zelf, maar dat de minister toch waarschijnlijk wel 'n veertje zal moeten laten wat de quaestie aangaat van de soort premie, die gesteld zou worden op den overgang tot het Christendom van niet uit Europa afkomstige en niet tot de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië behoorende personen. Algemeen had men het in de regeering geprezen dat zij voor dien overgang geen premie aan den inlander in uitzicht stelde, door gelijkstelling met den Europeaan, en wilde men vrij algemeen dit premie-stelsel niet voor een andere categorie van ingezetenen der kolonie zien binnenhalen.

Betreffende Suriname was de Kamer in de afdeelingen niet al te best te spreken. De overschrijding der kosten van aanleg van het Tout-lui-faut-kanaal gaf aanleiding tot algemeene afkeuring, terwijl de Kamer niet genegen zal blijken te zijn om de gelden voor den Saramacca-polder toe te staan, indien haar niet voldoende zekerheid kan worden gegeven, dat men wat de kosten aangaat met 'n betrouwbare raming te doen heeft.

De overeenkomst betreffende de grensregeling op Timor, den 1sten October 1904 te den Haag gesloten, beoogt den afstand van de landschappen Bikome, Toenbaba, Maoebesi, Maoeboesa en Lakmaras aan Nederland, en Macantar aan Portugal, terwijl daarin tevens bepaald wordt, dat alle geschillen uit het onderwerpelijk verdrag voortvloeiende aan de beslissing van het Hof van arbitrage zullen worden onderworpen.

Uit de, door den Minister verstrekte inlichtingen op de verslagen der Algemeene Rekenkamers blijkt dat het in zijne bedoeling ligt om te trachten van de stoomvaartmaatschappij *Nederland* en *Rotterdamsche Lloyd* gelijksoortige reductiën te verwerven voor gouvernements-passagiers als door haar aan particulieren wordt toegekend bij terugkeer langs dezelfde lijn binnen een termijn van twee jaren. Voorts zal men met genoegen vernemen, dat in 1906, bijna alle kleeding voor de mindere militairen, in Indië zelf zal worden aangemaakt. Het geld blijft op die manier in het land.

Het rapport door de betrekkelijke commissie uitgebracht in zake de adressen o. a. van de Maatschappij van Landbouw en Nijverheid, waarin een tegemoetkomende houding van het bestuur tegenover de indische koffieboeren werd bepleit, toont aan dat dezen waarschijnlijk niet veel te wachten hebben van deze Kamer. De commissie was toch van oordeel, dat de indische regeering reeds het noodige had verricht om de noodlijdende cultuur hulp te bieden en dat, wanneer de toestand zulks zou vereischen, het bestuur op den ingeslagen weg zou blijven voortgaan, waarvan de betrokken planters juist weinig heil verwachten.

De requesten van den gewezen regent van Madioen werden door eene commissie uit de Tweede Kamer onderzocht, die daarbij tot de conclusie kwam, dat ten aanzien van adressant geen inbreuk is gemaakt op het bepaalde bij de artikelen 47 en 48 van het Regeeringsreglement en dat evenmin het uitgesproken voornemen, om adressant bij eventueele vestiging in de residentie Madioen onder toezicht te stellen, mag worden aangemerkt als een bemoeilijking van zijn verblijf aldaar, welke in strijd zou zijn met eerstgenoemd wetsartikel, maar dat de in den brief van den resident van Madioen voorkomende eisch, dat Raden Mas Adipati Broto di Ningrat vergunning moest vragen, om zich te Ngawi te mogen vestigen niet gesteld had mogen worden.

De *Staatscourant* no. 110 bevat de overeenkomst door de regeering aangegaan met de »*Eastern Extension Telegraph Co.*, ter verlenging van de, aan de maatschappij verleende concessie voor de bediening van de kabels, ter verbinding van Java met Singapore en Australië en Medan met Penang, in aansluiting met haar kabelnet en ten dienste tevens van het transito-verkeer met Australië, voor den duur van veertig jaren, te rekenen van den 1sten Januari 1905. De maatschappij beschikt hiervoor over de volgende kabels: èèn tusschen Java, met een landingspunt bij Batavia, en Singapore, twee tusschen Banjoewangi en Port Darwin in Australië, één tusschen Banjoewangi en Singapore, één tusschen Banjoewangi en Rebuckbaai (Australië), en één tusschen Medan en Penang, terwijl haar voor het transito-verkeer met Australië op nader door de indische regeering met de gemachtigde der maatschappij overeen te komen dagen en uren de beschikking zal worden gegeven over één draad van de gouvernements-telegraaflijn tusschen Banjoewangi en Batavia, met dien verstande, dat zoodra de uit het transitoverkeer voor het gouvernement voortvloeiende bate een bedrag van f 50,000 zal hebben bereikt, des verlangd aan de maatschappij de voortdurende beschikking over bedoelden draad zal worden verleend. Die beschikking heeft plaats met gebruikmaking van eigen toestellen en eigen personeel, dat evenwel tot de ingezetenen der kolonie behoort en diens volgens aan de bepalingen van het ingezetenschap onderworpen is, ook wat de voorschriften op de telegrafie betreft.

De australische regeering heeft, naar we aan de *Times* ontleenden, aan een ernstigen concurrent van de, hier genoemde maatschappij den pas afgesneden, door aan een duitsche maatschappij de gevraagde concessie te weigeren voor den aanleg van een kabel tusschen Cooktown en Semarang.

Het *Algemeen Handelsbl.* vernam uit Indië, dat het reeds sinds lang aangekondigd indisch persbureau zal worden opgericht als 'n afzonderlijke afdeeling van de algemeene secretarie, onder het bestier van den gepensionneerden majoor der infanterie Louw, die indertijd zijne krachten heeft gewijd aan de bewerking der eerste deelen van den Java-oorlog.

Uit de Pers. Neutraliteit in Indië. *Alg. Hbl.* van 12 dezer. De Bantam-spoorweg en zijn invloed in economischen zin, *id.* van 11 dezer. Celebes *de Tijd.*

De beantwoording van fransche zijde van de tegen de republiek door Japan gerichte betoogen over de schending der regelen van de neutraliteit door het aan admiraal Rodgeztwensky toegestane langdurig verblijf aan Indo-China's kust, kon in zeker opzicht de goedkeuring van het *Hbl.* niet wegdragen, welk blad naar aanleiding van de bewering der fransche regeering, dat 't aan geen twijfel onderhevig zou wezen, dat japansche oorlogschepen in den tijd vóór de komst der russische Oostzee-vloot zoowel in onze Indische wateren, als in die van Singapore en Manilla hetzelfde zouden hebben gedaan, als wat nu Rodjeztwensky op de indo-chineesche kust deed. Het blad teekent naar aanleiding daarvan het volgende aan:

»Op welke wijze de Fransche regeering zich verdedigen wil tegen de Japansche protesten, moet zij zelve weten; maar wij gelooven, dat het niet met de internationale plichten strookt om op zulk eene wijze, en zonder eenigen grond, een andere souvereine regeering van schending der neutraliteits-beginselen te beschuldigen.

Wij kunnen daartegenover verklaren: dat er geen enkel bewijs geleverd is, dat een Japansch oorlogsschip in een Nederlandsch-Indische haven is binnengeloopen, veel minder dus daar langer dan 24 uur verblijf heeft gehouden, kolen of levensmiddelen heeft ingenomen, of herstellingen aan machines of vaartuig heeft ondernomen.

Noch in de Indische bladen, noch in de berichten van de Nederlandsche regeering, noch in eenig telegram in eenig Europeesch blad is van een verblijf, van hoe korten duur ook, of van de aanwezigheid zelfs van één Japansch schip in een Nederlandsch-Indische haven sprake geweest. Er is slechts een *Havas*-telegram, dat door geen enkel ander bericht bevestigd is geworden, en waarin gesproken werd van »het verblijf van Japansche schepen in de wateren van Borneo", zonder eenige nadere aanduiding, en op een tijdstip, toen de Japansche vloot zich in de nabijheid van Formosa ophield.

Wij vertrouwen, dat onze Regeering met de haar ten dienste staande middelen zal opkomen tegen deze geheel onbewezen beschuldiging van Nederland in het Fransche antwoord aan Japan.

Ook de *Nieuwe Rott.* viel begrijpelijkerwijze over deze ietwat zonderlinge wijze van verdediging der fransche regeering, door anderen zonder eenig bewijs de eigen fouten in de schoenen te schuiven, om zich zelve uit een vrij moeilijke positie te redden.

In haar nummer van den 11den dezer waarschuwt het *Hbl.* tegen overdreven voorstellingen van den invloed van spoorwegen op den economischen toestand der bevolking, waar de van verschillende zijden opgemerkte vermeerdering van welvaart in het bantamsche uitsluitend wordt toegeschreven aan het nog kortstondig bestaan van den spoorweg. Wel verre van den invloed ten goede van dezen factor te onderkennen, meent 't blad, dat zoo verrassende resultaten als waarvan men gewaagt niet uitsluitend aan de heil-brengende rails kan worden toegeschreven en schijnt het, de vroeger reeds door ons gekenmerkte tweede strooming volgende, veeleer de meening te zijn toegedaan, dat indertijd wat al te veel overdreven werd bij de voorstelling van den ongunstigen toestand in het bantamsche.

In *de Tijd* is de heer Bogaardt, thans definitief te Zevenbergen candidaat, als Orang Betawie aan het woord over Boni. Enkele zijner uitlatingen troffen ons nog al. Zoo waar hij het stelsel, niet van den heer Brugman als resident voor inlandsche zaken te Makassar, maar van het bestuur bij de instelling dier betrekking veroordeelde, omdat, waar de gouverneur telkens afgewisseld werd maar de resident steeds bleef, onze aanrakingen met de inlandsche bevolking te lang in een zelfde richting werden gestuurd, wat noodzakelijk tot sleur aanleiding moest geven. *Cela dépend* zouden we zoo zeggen. Juist de herhaalde wisseling van richting is het meest verderfelijke wat men hebben kan bij het bestuur in de koloniën. Is de richting goed en het beleid aan goede handen toevertrouwd, dan is er niets beter dan om diezelfde handen zoo lang mogelijk in dezelfde richting te laten voortwerken. De richting heeft misschien niet gedeugd, waar zooals men thans beweert te veel aan uiterlijken schijn werd gehecht, maar daarmeê is het stelsel niet veroordeeld. We zouden ook wel gaarne willen weten, waar de heer B. zijn kennis vandaan haalt betreffende de sterkte van Boni's weermacht, welke hij in 600 weerbare mannen stelt, die het den troepen dus niet al te lastig kunnen maken!"

Oost-Indische berichten.

Het nieuws op militair gebied is dit maal vrij schaarsch.

Ten opzichte van eene aanstaande **expeditie naar Boni** wordt uit Soerabaja gemeld dat er feitelijk reeds sprake is van een begin der expeditie. Op de werkplaatsen der genie in het fort Prins Hendrik was men reeds bezig met de monteering van pontons, noodig voor het aan land brengen van de stukken geschut en het gereed maken van stormladders en barakken, terwijl reeds een officier van gezondheid naar Makasser is gedirigeerd. Verder is reeds een compagnie Amboneezen, afkomstig van Willem I naar die plaats vertrokken, om van daar per gouvernementsstoomer naar Paré Paré te gaan, waar een benting bezet wordt. Voorloopig zal die compagnie zich bepalen tot het afpatrouilleeren der bovenstreken, in afwachting dat de expeditionaire hoofdmacht den Boniër in het hart van zijn land gaat bestoken. De Boniërs zullen wel spoedig bemerken, dat Paré Paré hen in twee opzichten lastig kan worden; in de eerste plaats in het verhinderen dat Wadjo hun hulp zendt en vooral wanneer zij de bajonetpunten uit het zuiden zullen willen ontwijken en dan andere bajonetten in den rug en op de flank vinden. Het is te hopen dat zij daarom zullen besluiten hunne houding te matigen. Men verwacht dit echter niet van hen. De Boniërs hebben hun steden even als de Baliër en Lombokker, poeris-gewijs gebouwd, muren met bamboekokers tot schietgaten.

Van **Atjeh** kwamen nog steeds berichten van aanrakingen der patrouilles met den vijand. Zoo o. a. kwam een patrouille in beneden Tadoe in contact met den vijand, waarbij 14 vijanden sneuvelden.

Toekoe Moeda, een jongere broeder van Toekoe Oemar heeft zich onderworpen.

Een andere patrouille van Loeëng Poetoe heeft in kampong Beureneh, Pidië, een ontmoeting met den vijand gehad, waarbij 10 vijanden werden neergelegd en onzerzijds een europeesch fuselier sneuvelde en een europeesch sergeant en fuselier werden gewond.

Verder heeft zich onderworpen panglima moeda Tjoet Bin van Peutoe in Lho Seumawé, gewezen panglima van Toekoe Oesin Oelee Gadjah, met 25 volgelingen.

Een patrouille in Lho Soekoen legde panglima Prang Rajen neer, die vroeger het stoomschip »Pegu« heeft afgeloopen.

Te **Bandjermasin** arriveerde de vrouw, de schoonmoeder, een tante, twee nichten, een schoonzuster, een zwager, een neef en eenige mannelijke en vrouwelijke volgelingen van Goesti Arsad, thans te Buitenzorg geïnterneerd, welke personen zich bij den civielen gezaghebber te Poeroeh Tjahoe hebben aangemeld en het verzoek gedaan om zich bij Goesti Arsad te mogen voegen.

Het stoomschip „Flores« is van **Pasir** teruggekeerd. Schoten zijn te Tanah Grogot niet gevallen en de Sultan moet zich heel aardig gedragen hebben.

Maar te Pasir loopt ieder nog gewapend rond, de toestand aldaar moet nog te wenschen overlaten, het gevolg van het optreden der pradjoerits, zoodat de zaak meer van particulieren dan van politieken aard schijnt te zijn.

Het optreden van de »Flores« en het machtsvertoon schijnt, volgens een andere bron, een zoodanigen indruk gemaakt te hebben, dat door den sultan van Pasir aan de onbekende wenschen der regeering onmiddellijk moet zijn voldaan. Dit bericht komt voor in het *Bandj. Nbl.*

De toestand in **West-Ceram** is verbeterd. Van de aan Soemahseal opgelegde vergoeding is f 1000 aan damar en borden betaald. Alle toonaangevende Alfoersche hoofden, uitgezonderd Hanitetoe, waren aanwezig bij de overgave der schadeloosstelling aan Piroe.

In zijn jongste nummer van het *Bondsblad* ontsluiert de nieuwe redacteur een geheim. Er zou nl. van regeeringswege een nota zijn samengesteld over den **invloed der suikerindustrie** op den aanplant van tweede gewassen der bevolking op Java en raadpleegt men die nota, zoo schrijft de heer P. J. F. van Heutsz, dan vindt men op menige bladzijde den noodlottigen invloed geconstateerd van deze cultuur op het gewas der inlandsche grondbezitters.

De *Javabode* vraagt met den redacteur van het *Bondsblad*, waarom die nota geheim werd gehouden.

Op de laatste door de afd. Batavia van het N.I. onderwijzers-genootschap gehouden vergadering is een motie aangenomen, dat het hoofdbestuur besluite zich ter zake van de vermindering van scholen der eerste klasse te wenden tot den directeur van O. E. en N. en dat een deputatie onderwijzers persoonlijk de belangen van het corps bij den gouverneur-generaal zal voordragen. Zooals uit een bericht in de *Javabode* werd beweerd, zou de regeering voornemens zijn alle eerste klas-scholen met minder dan 5 leerkrachten terug te brengen tot scholen tweede klasse, waardoor niet minder dan 50 onderwijzers 1e klasse te veel zouden zijn, hetgeen een besparing zou geven van f 15000.

Uit Buitenzorg wordt aan het *Bat. Nbl.* bericht dat de regeering thans de voorstellen tot weder-invoering van het **uitvoerrecht op suiker** aan het opperbestuur heeft gezonden. Er zou echter geen progressief recht worden geheven, zooals eerst was gemeld, maar herstel van het uitvoerrecht, zooals het vroeger werd geheven, met dien verstande dat 15 of minstens 10 cents per picol verschuldigd zou zijn, hetgeen dus zou neerkomen op ongeveer 20 cents als maximum en 16 cents als minimum per 100 kilogram.

Gerekend naar de laatste cijfers over de Java-suikerproductie zou deze belasting dus opbrengen: tegen 15 cents per picol ongeveer $2^1/_2$ millioen en tegen 10 cents per picol ruim $1\frac{1}{2}$ millioen.

Een **belangrijke circulaire** is van den eersten Gouv. Secretaris uitgegaan, inhoudende het bevel: dat voortaan alle residenten, assistent-residenten en controleurs bij het verlaten van hun standplaats, hetzij voor goed dan wel bij 't gaan met verlof of bij verplaatsing of bij pensioen, gehouden zijn aan hun chefs en aan hun opvolgers over te geven een schriftelijke verhandeling omtrent voorname bijzonderheden, voorgevallen tijdens hun bestuur of door hen opgemerkt in het gewest of de afdeeling, welke zij gaan verlaten, betreffende agrarische, economische, historische aangelegenheden, kortom alle merkwaardigheden, door hen van belang geacht. Hun opvolgers en chefs behooren dan kennis daarvan te nemen in 't belang van den dienst en de bevolking. Deze circulaire bevat dus een bevel, dat vroeger op Java alleen den residenten in de Vorstenlanden ter opvolging was opgedragen.

De **zwavelwinning** zal door de regeering in Ned.-Indië niet zelf ter hand worden genomen, zoodat de concessie-aanvragers waarschijnlijk wel binnenkort hun concessies toegewezen zullen krijgen, meldt de *Preangerbode*. Ditzelfde blad behelst ook een nieuw bedrijf, door den heer W. F. A. Loonen aan de hand gedaan.

Hij zegt n.l. dat uit één half millioen dieren komen één millioen horens, twee millioen hoeven en vier millioen beenderen. Deze afval wordt in Ned.-Indië in den regel beschouwd als van nul en geene waarde, terwijl volgens bekomen inlichtingen over de marktwaarde dezer artikelen in Europa, de volgende opgaven door hem zijn verkregen:

horens f 300 per 1000 kilo's,
beenderen f 1000 per 1000 kilo's,
hoeven f 20 per 1000 kilo's.

Nu wegen een millioen horens, tegen gemiddeld $1\frac{3}{4}$ kilo per horen, 1,750,000 kilo's, dat maakt dan f 525.000
2,000,000 hoeven . . . . „ 40.000
en 4,000,000 beenderen . . . . „ 500.000
of totaal f 1.065.000

Stellig valt er volgens den heer Loonen minstens 20 à 25 pct. aan te verdienen, wat 2 à 3 ton per jaar beteekent, welk bagatel jaar in, jaar uit, eenvoudig wordt weggesmeten.

Het volgende **suikercongres** zal in Maart 1906 te Djokja plaats hebben. De zittingen van het jongste congres zijn door 340 personen bijgewoond.

Het *Soer. H.bl.* bespreekt de quaestie der **benoeming van regenten**, n.l. wat wenschelijker is bij die benoeming, te letten op geboorte of op verdiensten? Dit blad vraagt of het nog altijd aanbeveling verdient om, als een overleden regent een bijv. onbeduidenden zoon nalaat, dezen te doen voorgaan bij een candidaat, wiens geschiktheid schitterend aan het licht is gekomen. Wel stelt art. 69 van het R. Reglement de voorwaarden van bekwaamheid, ijver, eerlijkheid en trouw, maar wordt op de vervulling dezer voorwaarden wel genoeg gelet? Worden vaak niet personen benoemd tot regent, wier verdienste bijna uitsluitend schuilt in hun hooge geboorte?

Er moet veel meer partij worden getrokken van de regenten, zegt de heer van Geuns; zij zijn het, die het leger der kleine luijden in den strijd om het bestaan aanvoeren. De europeesche ambtenaren zijn dit niet. Het is zijn vaste overtuiging, dat, als de regenten de handen niet slaan aan den hefboom, die Java moet opheffen, de beste bedoelingen der regeering niet tot haar recht zullen komen.

De *Javabode* deelt mede dat de leden van de **geheime Kongsie Gi King Hi** weder op vrije voeten zijn gesteld, omdat niet bewezen was dat hun streven in 't algemeen gericht is tegen de bestaande orde van zaken. Zij, die geen acte van verblijf in N. I. konden vertoonen, zullen naar hun geboorteplaats worden teruggezonden; slechts de aanvoerders en oprichters der kongsie zullen politioneel worden gestraft, terwijl de betrokken wijkmeester voor ontslag zal worden voorgedragen.

boosheid kortweg: »Er zou niets met hem gebeurd zijn, als hij zijn zinnen maar niet verloren had; nu zal hij waarschijnlijk onder de menigte bezweken zijn.«

Opeens verminderde het rumoer en kwam er een open ruimte om den olifant heen. De belhamels van het opstootje werden naar den politiepost gevoerd, de heer Watson en Abraham kwamen dik bestoven en met gescheurde kleederen hinkend uit de puinhopen hunner tent te voorschijn, zij hadden menigen stomp opgeloopen en waren geheel ontdaan, doch overigens zonder letsel er af gekomen — nergens was echter een spoor van Paul te bekennen.

Ten laatste kwam een der dienders hard aangeloopen. »De *shahib* is daarginds. Hij werd omvergeloopen, raakte onder den voet en is zwaar gewond«, zeide de man, terwijl hij met den vinger wees naar een groep politiemannen, die buiten het gedrang, geschaard stonden rond om een op den grond uitgestrekt menschelijk lichaam.

Paul Vereker, die zwaar gekneusd en bewusteloos was, werd langs dezelfde roode muren waar hij vroeger als kleine jongen tot de enkels er in zakkend, door het zand had gebaggerd, naar het fort gebracht, in de woning van den kolonel; daar vond Selma haar echtgenoot en werd haar verteld dat hij doodelijk gewond was en nog maar enkele uren in het leven zou kunnen blijven. Zij zat aan zijn zijde, hield zijn koude handen in de hare en bad om een enkel woord van herkenning of een afscheidsgroet, terwijl zij, als in een droom de menschen om zich heen zag bewegen, den heer en mevrouw Goring, den kolonel en de dokters. Toen de zon begon onder te gaan, opende hij zijn oogen; zij boog zich naar hem toe, om de bijna onhoorbare klanken op te vangen, die zijne lippen prevelden.

»Naar buiten«, fluisterde hij smekend, »breng mij naar buiten in het licht!«

Zij droegen hem, zooals hij daar lag, op het smalle veldbed, naar de wallen van het fort, de ondergaande zon kleurde de wateren vurig-rood, het rumoer der menigte weerklonk nog door de stille lucht, tegelijk met het gelui van verschillende klokken en het galmen van gebeden en lofzangen. De stervende man richtte zich een weinig op, zijne oogen zochten de rivier.

»Oh! Baba-jee!« riep hij in het hindostanisch, met een duidelijke heldere stem, terwijl hij zijne armen uitstrekte, »Zie! ik kom!«

Zoo antwoordde Paul Vereker geheel in den geest van het geloof, dat hem bij overerving in de ziel was gebleven, den goden, die hem tot zich riepen. (*Wordt vervolgd.*)

Uit een heden te Batavia ontvangen circulaire blijkt dat de landvoogd op nieuw heeft aangedrongen op een herziening, tevens verhooging, der **bedrijfsbelasting**.

De *Javabode* deelt onder voorbehoud het gerucht mede, dat bij den landvoogd alle adviezen zijn ingekomen betreffende de hoogere lasten, welke den Europeanen zouden kunnen worden opgelegd, om te komen tot een sluitende begrooting.

Het gerucht spreekt verder van een verdeeling van Java in vijf gewesten. West-, Midden-, Oost-Java, Solo en Djokja, waardoor belangrijk minder aan tractementen en residenten zou worden betaald.

Het voornemen moet bestaan ook op de buitenbezittingen eenige residentsposten op te heffen, en voorts, als eerste schrede op den weg om het departement van Marine op te heffen, geen secretaris van dat departement te benoemen, maar die functie op te dragen aan een daarbij gedetacheerden officier.

Het plan is onder andere de patentbelasting te herzien, zoodat ze wordt een generale belasting, zoowel op het vermogen als op de inkomsten.

Verder staat op het programma een herziening van het successierecht, in dien geest, dat ook de uitkeeringen van levensverzekeringen daar binnen vallen.

Ook zouden meerdere inkomsten moeten worden verkregen uit de zegelbelasting; van suiker en thee zullen uitvoerrechten worden geheven: de bedienden van Europeanen zullen ook in de bedrijfsbelasting worden aangeslagen.

De *Locomotief* wijdt een hoofdartikel in het nummer van 12 April, aan hetgeen de **resident Sijthoff** heeft gedaan en deed slechts eenige grepen uit 's residents verdienstelijke daden en pogingen, ten einde, nu de einddoel is bereikt, het licht der waarheid te doen terugschijnen op den weg, die hier en daar door miskenning werd verduisterd. Het blad bespreekt dan de volgende onderwerpen: de emigratie, de berekening der sawahopbrengst, de reboisatie, den hollandschen cursus, de heerendiensten, het Ooster-bandjirkannal, de hygiëne, de weeshuizen, de ziekenzorg, de irrigatie, de maatregelen tegen infectie en de wetgeving en eindigt zijn belangrijk opstel met de mededeeling dat met het ontslag van resident Sijthoff een door geen buitenlandsch verlof geinterrompeerde loopbaan van 34 jaren is gebroken. Deze ambtenaar had land en volk nog voortreffelijke diensten kunnen bewijzen; hij had het land zijner geboorte en zijn bevolking zeer lief, waarom hij ook zijn verdere levensjaren op Java zal doorbrengen.

Over den tegenwoordigen **Si Singa Maharadja**, het bekende godsdienstig hoofd der Bataklanden, treft men in een correspondentie uit Atjeh aan de *Locomotief* nog de volgende bijzonderheden aan:

Si Singa Maharadja is sedert 2½ jaar tot den islam bekeerd door Atjehers, die daar thans ook nog in vrij grooten getale verblijf houden. Pressie om tot den islam over te gaan oefent hij bij de bevolking niet uit, ook niet op zijn omgeving, zelfs niet op zijn slaven, zoodat hij zeker een slappe islamiet kan genoemd worden, zonder neiging dien godsdienst in de hand te werken.

Omtrent zijn persoon heeft men wonderlijke voorstellingen. Als men hem ziet aankomen, is hij reeds van verre kenbaar, doordat hij hoog boven zijn gevolg uitsteekt; van nabij gezien is hij een gewoon mensch. Hij heeft veel kinderen, doch nog geen opvolger. Het kind toch, dat zijn opvolger moet worden, moet 7 jaren in den buik zijner moeder doorbrengen en wordt geboren met de eigenschappen van elk kind van 7-jarigen leeftijd. Den dag na de geboorte van dat kind, sterft de vader om voor den wonderzoon plaats te maken.

Wanneer Si S. Maharadja echter oud en der dagen zat is geworden en het wonderkind nog niet geboren is, heeft hij nog een ander middel om een opvolger aan te wijzen. Hij beproeft dan wie zijner kinderen in staat is zijn hoofddoek te dragen en hij, die zulks vermag, wordt zijn opvolger! De oude Singa Maharadja is wel verdwenen en opgevolgd door zijn natuurlijk geboren zoon, doch volgens de legende is hij, niet op de gewone wijze gestorven; spoorloos verdwenen alleen. Alzoo de opvatting der Sem-Sem Pak-Pakkers. De lieden uit de Kelasan Pak Pak erkennen hem daar als het hoofd van alle Bataks, doch beschouwen hem als een volkomen gewoon mensch en kennen hem geen enkele der reeds vermelde eigenschappen toe. Daarentegen oefent hij in de Kelasanstreek wereldlijk gezag uit, doch is dit gezag afnemend door zijne willekeurige handelingen.

In een der *Bat. Nbl.* trof ons een uit een engelsch blad overgenomen bericht, dat men, wegens de lichtheid van de **kapok**, deze denkt te gebruiken voor het vullen van reddingsgordels en de waarschijnlijkheid, dat ook de scheepvaart er een grooter gebruik dan tot nu toe van zal maken door de scheepsmatrassen daarmede te vullen.

Hetzelfde blad weet mede te deelen dat het gouvernement van Britsch Noord-Borneo heeft bepaald, dat gedurende 10 jaren geen uitvoerrecht zou worden geheven van **caoutchouc**, teneinde de cultuur van gomelastiek aldaar aan te moedigen.

West-Indische Berichten.

Curaçao. Met bekwamen spoed heeft de Koloniale Raad in de Afdeelingen zijn gedachten laten gaan over de ontwerp-verordening, waarbij de begrooting voor deze kolonie voor het dienstjaar 1906 voorloopig wordt vastgesteld.

Gelijk te verwachten was, konden de door den gouverneur voorgestelde maatregelen tot opheffing der kolonie, waartoe verschillende posten op deze begrooting werden uitgetrokken, de goedkeuring van de overgroote meerderheid der leden weer niet wegdragen. Dezen meenen alleen gerechtigd te zijn posten goed te keuren, waarvan ze de overtuiging hebben dat die tot den directen bloei der kolonie kunnen leiden, daar zij meenen, dat het niet aangaat de uitgaven telken jare te vermeerderen, zonder eenig vooruitzicht ze later te kunnen dekken. Daarom meenen zij dat de posten met betrekking tot den landbouw in stede van telken jare te worden verhoogd, telkens zouden moeten worden verlaagd, omdat voor de kolonie niet veel te verwachten is van den landbouw en de ondervinding reeds de juistheid harer bewering zou hebben bewezen.

Oef, wat 'n kromme redeneering en dat nog wel van menschen, die in de kolonie tehuis hooren en dus op de hoogte van den toestand zouden geacht kunnen worden te zijn. Alsof men hier met een permanente opvoering van uitgaven te doen hadde, en niet in een tijdperk van proefnemingen verkeerde, die met het oog op het cultuurverleden der kolonie alle recht geven om een goede uitkomst te mogen verwachten, mits de zaak goed en krachtig worde aangepakt. Daar de zekerheid ontbreekt, dat de landbouw onmiddellijk, terwijl men dus nog midden in de proefnemingen zit, tot den bloei der kolonie zal bijdragen, de heeren hebben zelfs al uitkomsten gezien, van wat nog niet of niet behoorlijk kon worden tot stand gebracht, en dus — staak de proefnemingen en laat de kleine luiden van honger omkomen. Maar die zekerheid ontbreekt al evenzeer voor elken anderen tak van verdienste in de kolonie, en dus zoude het, denzelfden gedachtengang volgende, het eigenlijk maar het beste wezen om de kolonie te laten zooals die is.

Dat niet allen in de kolonie en ook in den Raad denken als dezen blijkt wel voldoende uit het bestaan eener Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van den landbouw enz., waarvan een der beide rapporteurs over deze begrooting, de heer Chapman, voorzitter is.

Terwijl de heeren van den Raad met bedenkelijke gezichten nog met de stndie van de ingediende begrooting bezig waren, waarvan weer menige post door hun toedoen tijdelijk sueuvelen zal, zooals o. a. de opname van het eiland Curaçao, om evenwel door de goede zorgen van gouverneur, opperbestuur en volksvertegenwoordiging in het moederland, weer tot het, naar te verwachten is, heilbrengend leven te worden teruggeroepen, waagt de gouverneur het zoo waar te bestaan, om bij nota van wijzigingen nog meer voor de kolonie te vragen en wel hoofdzakelijk voor het, in het leven roepen eener geregelde verbinding tusschen de eilanden der kolonie onderling en van de bovenwindsche eilanden met Sint Kitts en Sint Thomas.

Kan de heer de Jong van Beek en Donk den heeren van den Raad met wiskunstige zekerheid voorspellen, dat zoo'n verbinding dadelijk van vandaag of morgen tot den bloei der kolonie zal bijdragen? Wij betwijfelen het en schudden bedenkelijk het hoofd over zulk 'n stout bestaan als dat van het hoofd der kolonie.

Maar alle gekheid op 'n stokje, wat maakt den Raad toch zoo mismoedig? We hebben nog onlangs gewezen op de steeds vermeerderende inkomsten der kolonie, en de maand Januari jl. wees b. v. voor het eiland Curaçao aan inkomsten weer 'n bedrag van 4000 gulden meer aan dan dezelfde maand van het vorige jaar. We gaan dus ontegenzeggelijk vooruit en moet nu de Raad den vooruitgang trachten te belemmeren?

De kolonie heeft eens in den landbouw een hoofdmiddel van bestaan gevonden, en we zouden ons niet kunnen

REPATRIEERENDEN.
Compleete meubileeringen **in Huur.**

Voor benedenhuizen van af f 15 p. md
„ bovenhuizen „ „ - 25 „
Voor geheele woningen na overeenkomst.

INLICHTINGEN OMTRENT WONINGEN etc. OP AANVRAAG.

Meubelfabriek en Magazijnen
v/h CORSMIT BROSSOIS & Co.
WAGENSTRAAT 18. — DEN HAAG.
SPECIAAL ADRES VOOR COMPLETE MEUBILEERING.

PIERRE VOS,
Cuisinier, v. Galenstraat 30.
Diners in alle prijzen.

REGENTESSELAAN 26,
VILLA EMMA.
FAMILIE-PENSION.
Prachtige kamers per maand, week of dag.
SCHUTTERO.

Wegens vertrek naar Indië, te **Haarlem**, TER OVERNAME AANGEBODEN, een zoo goed als Nieuwe Compleete

INBOEDEL,

met of zonder de Huur van het Bovenhuis à *f* 275.—, op netten stand, 10 minuten van het station, met badkamer.
Adres: Gaelstraat **57**, HAARLEM.

Staatsinstellingen van Ned. en van N.-Ind. en Staathuishoudkunde.

Privaatonderwijs aangeboden. Adres onder letter *S* aan het Bureau van dit Blad.

Gemeubileerde Zit- en Slaapkamers
TE HUUR.
Adres **Dennenweg 17** Hoek Spekstraat.

Door finantieele omstandigheden **te Koop**

een nette HUISBOEDEL,

een prachtig ameublement bestaande uit 6 Stoelen, 2 Crapeaux, 1 Canapé, 1 Salontafel, Tapijt, Pendule met 2 beelden gekost *f* 275.— over te nemen voor *f* 130.—.
Ook nog een buffet met geslepen spiegels.
Alles afzonderlijk te koop, te bezichtigen van 11—5 uur, Beukenweg **49** huis te Amsterdam.

Corn. Schmidt,
Leeraar in den Solozang en Methodisch spreken.
Valeriusstraat 27. Den Haag.

Fröbelinrichting en Handwerkschool „DUINOORD"
367 Obrechtstraat

Ruime lokalen. Groote tuin met speelzand en afzonderlijke tuintjes voor de kinderen. Het schoolgeld bedraagt per kwartaal **f 6.**— voor één, **f 10.**— voor 2 kinderen uit één gezin. **Handwerkles** voor meisjes boven den leeftijd van 7 jaar, 's avonds van 5½ — 7½ uur. Leergeld **f 1.**— per maand
Inschrijving van leerlingen dagelijks van 10—4 uur.

Directrice,
Mej F. JANSSENS.

GELD VERKRIJGBAAR
ONDER
Solide Borgstelling.
Koningin Emmakade 70.

Enig adres van de beroemde echte IJskalfs Leverworst.

Delicatessen en fijne Vleeschwaren.

Voor bovengenoemde Artikelen is het beste adres bij

N. C. VERKERK,
Prins Hendrikstraat 128.
Voorheen Chef-Kok Witte Societeit.
TELEFOONNUMMER 1850.

Enig adres van de beroemde echte IJskalfs Leverworst.

's-Gravenhaagsche Crediet-Vereeniging en Depositokas
Den Haag — Buitenhof 46.

Waarborgkapitaal en Reserve
f 400.000.

Directie:
Mr. I. B. VAN BERCKEL. — J. L. DIETZ.

Commissiehandel in **Effecten** en **Coupons**. **Credieten** tegen persoonlijk of zakelijk onderpand. Verhuurt **Safes** in den brandvrijen kelder. Plaatst gelden à **deposito**, in **chèque-rekening**, in de **spaarkas**.
Correspondent van de **Ned. Ind. Escompto-Maatschappij.** Betaalt hare **Wissels** uit. Fourneert tegen zeer voordeelige koersen **Traites** op de belangrijke plaatsen in **Ned. Indië**.
Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.
Kantoortijd 9—3 uur.

American Lunch-Room.
Café-Restaurant Bodega
Spijskaart met groote verscheidenheid.
Spuistraat 12. Den Haag.
L. H. A. STEVENS.

Gevestigd:
Dr. H. K. Offerhaus.
Arts.
Nassauplein la.
Spreekuren: 8—9 en 1—2.
Telefoon No. 3690.

Teeken- & Schilderlessen
IN
Olieverf, Pastel en Aquarel
DOOR
Mej. CLASINA NEUMAN,
Verlengde Suezkade 136.
Eigen atelier voor leerlingen.
SPREEKUUR:
MAANDAG en **DONDERDAG** van **1—5.**

Joh. P. WASSENAAR,
Schoenmagazijn,
Prins Hendrikstraat 123.
bericht de ontvangst eener ruime collectie **Zomerartikelen** bestaande in fijn **Heeren-, Dames-** en ook **Kinder-Schoenwerk,** ieder paar gegarandeerd. Prijzen billijk.
Neem proef met mijn ijzersterke SCHOOLLAARZEN.
Atelier voor Reparatiën en Maatwerk.

Gedep. Fabrieksmerk.

De Firma TER MARSCH & Co.
Hofleveranciers te ROTTERDAM
levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend prima kwaliteit
Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,
ENZ. ENZ.
Vraagt uitgebreide Prijscourant voor Export of Binnenland

ZADEL- EN KOFFERMAKERIJ,
W. POPPINK,
151 PRINS HENDRIKSTRAAT, DEN HAAG.
Goedkoop adres voor sterke REIS- en HANDKOFFERS. Vooral wordt de aandacht gevestigd op mijn uiterst solide en goedkoope gepanserde HUT- en MAILKOFFERS. Reparatieinrichting voor alle soorten reisartikelen en lederwaren.

HEINEKEN's
(Oudste) Glazenwasscherij
Stoom Jaloezieën- en Rolluikenfabriek.
Driehoekjes 3, voorh. Wagenstraat 39a, Den Haag.
Telefoonnummer 2478.
Amsterdam, v. d. Helststraat 1.
Utrecht, Potterstraat 20.
Hilversum. Arnhem. Nijmegen.

Vraagt de bekende Sauces en
FABRIEKSMERK T&D GEDEPONEERD
Uw Leverancier Groenten, Soepen, Zuren van de Firma
TIELEMAN & DROS, *Leiden.*

H. HOLLENKAMP en Co.
Vijzelstraat, hoek Keizersgracht, Amsterdam.
Telephoonnummer 1118.

SPECIAAL ADRES voor de **Levering** van
OOST- EN WEST-INDISCHE UITRUSTINGEN.
alsmede Civiele en Militaire Uniformen.

Het Bureau van *Oost en West, Laan van Meerdervoort 195,* is op aanvrage, volgaarne bereid de gewenschte inlichtingen te geven omtrent de levering der goederen door bovenstaande Firma.

AGUILAR'S
PORT-, SHERRY, MADEIRA en fijne TAFELWIJNEN,
zijn alom bekend.
Hoofdkantoor:
Heerengracht 3, Den Haag.
Bijkantoor:
BATAVIA, B. DE BAS & Co.
Succursalen: UTRECHT en LEIDEN.
Agentschappen op alle Hoofdplaatsen in Ned. Indië.
Interc. Telephoon 264.

Photographie Artistique.
KOENDERS & Cie.
27 Anna Paulownastraat
LA HAYE.
Téléphone 2221

EDUARD PELGER,
MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN.
Prinsestraat 39,
1ste huis naast de Brandweerkazerne,
's-GRAVENHAGE.

„Arnhem" Levensverzekering-Maatschappij **„ARNHEM".**
Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.
Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUCHT, te *'s-Gravenhage.*
Inspecteurs: H. N. STAKMAN te *'s-Gravenhage;* G. O. A. VUNDERINK te *Groningen;* H. VEDER te *Arnhem;* J. P. PUNT te *Breda.*
Bijkantoor te **Batavia**, Directeur J. WILDEMAN.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 1447.

Ontvangen van de onderneming NANGGOENG NIRMALA:
Fijne Java Assam Thee in pakken à 50 cts.
van Gumprich & Straus-Batavia
de Bekende After dinner tea uit de Fabriek Amoy p. pak 55 cts
Beide fijne Theeën zeer aan te bevelen zoowel aan Indische als Hollandsche Familiën.
Zeer mooie Gandaria assin.

MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.
Export van **Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten, Gramophones,** enz. naar Oost- en West-Indië.
Speciaal voor de tropen aanbevolen:
Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BRINSMEAD & SONS, LONDON! Garantie **5 jaar.**
Catalogus franco op aanvrage.

H. VAN ROOY,
SCHOENMAGAZIJN.
Specialiteit in maatwerk voor gevoelige voeten.
Reparatie-inrichting.
BANKASTRAAT 4 L
naast de Melkinrichting »de Sierkan«.

Stoomvaart-Maatschappij
„ROTTERDAMSCHE LLOYD"
Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam. 1905	van Marseille. 1905	te Port-Said. 1905	te Padang. 1905	te Batavia 1905
Goentoer †	27 Mei	8 Juni	13 Juni	2 Juli	4 Juli
Merapi	10 Juni	22 „	27 „	16 „	18 „
Ophir †	24 „	6 Juli	11 Juli	30 „	1 Aug.
Gedé	8 Juli	20 „	25 „	13 Aug.	15 „
Sindoro †	22 „	3 Aug	8 Aug.	27 „	29 „
Lawoe	5 Aug.	17 „	22 „	10 Sept.	12 Sept.
Willis †	19 „	31 „	5 Sept.	24 „	26 „
Ardjoeno	2 Sept.	14 Sept.	19 „	8 Oct.	10 Oct.

† 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co.,** *Rotterdam.*
De Agenten: **Eijkensluyters & Tromp,** Anna Paulownastraat 11, *'s-Hage*

C. HOYNG,
Den Haag. — Utrecht.
Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvrage toegezonden

Echt Chineesche Thee,
speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

F. H. BOTHE,
21, Veenestraat -- Den Haag.
SPECIALITEIT IN
GEKLEURDE, ZWARTE en CRÊME STOFFEN.
Nouveaute's voor elk seizoen.
STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

BIJBLAD van HET KOLONIAAL WEEKBLAD No. 10, Donderdag 18 Mei 1905.

voorstellen, waarom dit middel ook nu niet weer tot 'n machtigen factor voor den verderen opbloei der welvaart van de kolonie kan worden gemaakt. Of weten de heeren een ander, spoediger toe te passen middel om tot dien bloei te geraken? Waarom spreken ze zich dan niet uit, in stede van zooals nu en hunne kracht in negatieve richting aan te wenden, zonder daar iets positiefs tegenover te stellen?

Suriname. Hoe staat 't nu toch met de cacaocultuur? Hieromtrent hoorde men in den laatsten tijd verschillende meeningen uiten. De vooruitzichten der cultuur verbeteren, hoorde men eenerzijds opperen, terwijl daartegen dra anderen hun stem verhieven: »Laat u niet door den schijn bedriegen, de krulloten gaan wel is waar hier en daar verdwijnen, maar de vruchten blijven uit." De surinaamsche statistiek, die, naar we hopen, meer betrouwbaar is dan de, door Dr. Kielstra zoo talentvol aangevallen indische zusters, wijst echter uit, dat de vruchten weer beginnen te komen. In het eerste kwartaal van dat jaar bedroeg de uitvoer van cacao zoo ongeveer 'n 236,000 kilogrammen of omstreeks 100,000 meer dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar Het nu behaalde cijfer bedraagt nog wel slechts het één-derde van de normale productie, maar 'n verbetering is toch merkbaar. Des te beter! Met des te meer vertrouwen, zal het bestuur den ingeslagen weg kunnen volgen om de cacao-planters in de gelegenheid te stellen de bacove-cultuur ter hand te nemen. Fleurt het cacao-zaakje daarbij tegelijk weer op, dan zal dit niet alleen aan de nieuwe cultuur ten goede komen, maar ook de kans dat het bestuur zich toch nog eens voor de pijnlijke noodzakelijkheid zou kunnen zien gesteld om, niet aan hunne ten dezen opzichte gestelde verplichtingen voldoende ondernemingen te executeeren, wordt daardoor tot 'n minimum herleid.

Wat de bacove-cultuur aangaat, wordt nu weer beweerd, dat het van Jamaica aangevoerde plant-materiaal eigenlijk minderwaardig zou zijn. De Gros-Michel, op Jamaica je banaan voor den export naar Amerika, zou dezelfde wezen als een vroeger in Suriname veel voorkomende soort, die men daar echter had laten schieten, omdat de vruchten niet in den smaak der inboorlingen vielen. Als de luitjes, die van deze gelijkenis gewagen, gelijk hebben, valt hoogstens te constateeren, dat de regel zich bewaarheidt, die zegt: dat smaken verschillen, en in casu dus ook die van yankee en surinaamsche creool. Om met dat verschil van smaken rekening te houden, blijkbaar, zou nu besloten wezen om naast den Gros-Michel van Jamaica ook de dwergbacove te telen, die zich op Barbados de voorkeur zag verleenen.

Van Barbados kwamen ook de nu beroemde tien vaten gomma voor den heer J. B. Nassy, in twee waarvan, zeker om dien heer 'n koopje te leveren, door den een of anderen schelm opium was gedaan, dat de importeur natuurlijk niet besteld had, terwijl, om den schijn voor den heer N. nog te verzwaren, de geincrimineerde vaten zoo valsch mogelijk eenzelfde merk vertoonden als de acht onschuldige. Gelukkig bleek, 'n paar dagen na de inbeslagneming der factuur, de onschuld van den heer N. daghelder, toen twee onschuldige vaten gomma in het entrepôt ontdekt werden, maar nu werd zoowaar de onderstelling geopperd, dat die binnen het entrepôt gesmokkeld waren. De heer Nassy ontkende dit ten stelligste, maar men is in Suriname reeds zoover gekomen, dat zelfs aan 'n formeele ontkentenis geen waarde wordt gehecht. Kortom men ging aan 't onderzoeken, te Paramaribo en op Barbados, zonder te bedenken, dat er voor den heer N. een onverkwikkelijk rechtszaakje uit moest voortvloeien, dat nu den 15en April ll. voor het hof te Paramaribo werd behandeld. Het openbaar ministerie eischte daarbij zoowaar schuldig verklaring van beklaagde aan de hem ten laste gelegde smokkelperkara en veroordeeling tot een boete van 54000 gulden. Misschien zal hier wel weer het »korang trang« het beklagenswaardig slachtoffer uit de penarie helpen. Een belangrijk getuige zou volgens het requisitoir van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie zich gehaast hebben om de zee tusschen zich en Paramaribo te stellen, lijdende aan de vrees van zoovelen in Paramaribo, die niet durven getuigen.

Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum Prins-Hendrik.

Reeds meermalen hadden wij het voorrecht op het zoo goed ingerichte en zoo degelijk bestuurde Rotterdamsch Museum voor Land- en Volkenkunde de aandacht te vestigen. Thans, nu wij het Verslag over het jaar 1904 ontvingen, vinden wij daarvoor opnieuw de gelegenheid.

Het eenige ongunstige dat wij kunnen opteekenen, is, dat het getal bezoekers o. i. onevenredig bleef aan 't vele hoogst merkwaardige en leerzame, wat in het museum te zien is.

Op blz. 8 van het Verslag wordt Boeätan ter verantwoording geroepen over eene vergissing die plaats had in een geïllustreerd artikel, geplaatst in de Hollandsche Revue, waar Singaparna-mandjes, waarvan men uit 't museum te Rotterdam foto's verkregen had, werden gereproduceerd als in »Boeätan tentoongesteld". Wij kunnen, namens B., de verzekering geven, dat de fout, toen men ze zag, betreurd werd; schadelijk is ze echter niet geweest, want aan bezoekers, die naar de mandjes vroegen, werd dadelijk meegedeeld, dat ze in Rotterdam te vinden waren.

Het doel waarvoor B., de foto's liet maken, is nog niet ten volle bereikt, want men kreeg uit Singaparna eene bezending vlechtwerk, die wel op zich zelf heel mooi is, maar die toch nog niet geheel de fraaie vormen van vroeger teruggaf. De heer Joh. Snelleman heeft echter op nieuw geholpen en de juiste afmetingen der mandjes meegedeeld, eene tweede bestelling wordt nu gedaan.

Van Vreemde Koloniën.

Egypte onder engelsch bestuur. De *Manchester Guardian* ontving van een occasional, den heer Harold Spender, een schrijven betreffende zijne bevindingen tijdens een verblijf aan de boorden van den Nijl. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Er heerscht in Egypte een soort van politiek gezichtsbedrog. Schijnbaar is 't land onafhankelijk: de vlag is nog die met de ster en de halve maan; de officieele souverein is de khedive Abbas; de engelsche officieren dragen de uniform van den khedive en de ministers zijn die van den khedive; een Wetgevende Raad, door heel Egypte gekozen, komt te Kaïro bijeen; in elke provincie is er een egyptische *moedir* en in elk dorp een egyptische *omdeh*; de laatste bataljons engelsche troepen worden geleidelijk uit 't land teruggetrokken; het mahomedanisme is de eenige in de scholen, bij de rechtbanken en op de gouvernements-bureaux erkende godsdienst; kortom voor een ieder schijnt het, dat de engelsche heerschappij haar einde nabij is en dat Egypte zijn zelfstandigheid begint te herwinnen. Maar niets in dat land is in werkelijkheid dat, wat het schijnt te zijn.

De khedive en zijn ministers zijn slechts vage schaduwbeelden. De werkelijke bestuurder van Egypte is die Engelschman met zijn rijzige gestalte, witte haren, en staalgrijze oogen, die des morgens op zijn bureau in het engelsche consulaatsgebouw de ministers en hooge egyptische ambtenaren ontvangt. Lord Cromer voert slechts den titel van consul-generaal en gevolmachtigde van Engeland, maar wanneer hij zich Pharaoh noemde, zou zijn macht niet grooter kunnen zijn. Er is niets, dat hem en aan zijn engelsche medewerkers ontgaat. Geen minister zal een bevel teekenen zonder zijne toestemming. Geen enkele belasting kan zonder hem opgelegd of ingetrokken worden. Er kan niet een enkel soldaat overgeplaatst worden, zonder zijne voorkennis en geen cent uitgegeven, zonder zijne toestemming.

Elk ministerieel departement heeft zich een raadsman zien toegevoegd, wiens raad ook werkelijk moet worden ter harte genomen. Maar overigens is er noch bij de ministerie's, noch ten opzichte van den Wetgevenden Raad, sprake van een rechtstreeksche tusschenkomst, zelfs niet wat de benoemingen en het verleenen van ontslag aangaat. De Egyptenaren komen bijeen, beraadslagen, en nemen besluiten, in volkomen vrijheid. De besluiten worden in het engelsch consulaat met de meeste deferentie ontvangen. Alleen behoudt lord Cromer zich het volle recht voor, om er geen rekening mee te houden, dan wanneer hij zulks dienstig acht. 't Schijnt, dat de egyptische ambtenaren eenige beperkende bepalingen hadden in het leven willen zien roepen ten opzichte van de vrijheid van drukpers voor inlanders. De engelsche gevolmachtigde heeft zich daartegen altijd verzet en daarmee de vrijheid voor de Egyptenaren in bescherming genomen.

Wat de welvaart van het land aangaat, valt 't moeilijk iets anders te zeggen, dan dat zij het tijdperk van vollen groei is ingetreden. De inkomsten nemen snel toe. De landbouw, begunstigd door de groote dammen van Assioet en Assoean breidt zich onophoudelijk uit. De landlieden kunnen zich meer comfort veroorloven en leggen ook meer geld in bij de spaarbanken. De heerendiensten en de langdurige inlijving bij het leger, behoooren tot het verleden. Er is, 't is waar, nog veel te doen, voor het onderwijs is nog zoo goed als niets gedaan, de gezondheidsdienst is nog achterlijk; Kairo zelfs is nog niet eens gezond gemaakt. De belastingen zijn nog zwaar, daar de, door den Khedive Ismael aan het land nagelaten schulden het onmogelijk maken om anders dan langzaam verlichtingen aan te brengen. Uit politiek oogpunt ziet Egypte zich nog steeds bezwaard door het stelsel der capitulaties, waaraan de fransch-engelsche overeenkomst geen einde heeft gemaakt, en die het aan den een of anderen Europeaan mogelijk maken, om ongestraft een inboorling te dooden.

Opmerkelijk is het, dat we den heer Spender dan nog een grief tegen lord Cromer zien te berde brengen, die we ook elders tegen een anderen grooten Engelschman hebben hooren uiten. Evenals *East and West* ten opzichte van lord Curzon, dezen vergeleek met een oostersch heerscher, die zich als ideaal voor oogen hield het land goed te bestieren, zonder evenwel het volk op te leiden voor zelfbestuur, zien we den heer Spender aan de hand van een in Egypte gezeten Engelschman, Wilfud Blunt, aan het bestuur van Lord Cromer verwijten, dat dit alle initiatief aan inlandsche zijde doodt. Er zouden volgens den heer Blunt heel wat meer geschikte jonge Egyptenaren kunnen worden gevonden, dan lord Cromer er weet te ontdekken, maar zij zijn niet genegen een geheel vreemd bestuur te dienen en zij die dat wel zijn, moeten noodzakelijk weinig zelfstandige naturen zijn.

Waarom? vragen wij. Weinige jaren nog slechts scheiden Egypte van het tijdperk, toen het onder eigen bestuur aan den rand van den afgrond werd gebracht, en tijdig nog een vreemde hand ingreep om het op den goeden weg te voeren, welke aan het land wêer de welvaart gaat verzekeren, die eens het doel was van het land der oude Pharaonen. Is het niet wat wáard voor het intelligente deel der inlandsche bevolking om mede te werken aan de economische wedergeboorte van het land, die aan de politieke behoort vooraf te gaan, opdat niet de struikelblokken der politiek aan 'n land in opkomst den doodsteek toebrengen? Men bedenke hoe hier wellicht de uitkomst van één enkelen politieken dag het zoo belangrijk ecocomisch pleit tusschen vrijhandel en bescherming kan beslechten. Wij kunnen ons zulk een weelde veroorloven, zij 't ook dat we er naar sommiger meening eenige veeren bij zullen laten. Een land in wording kan zulke door de politiek teweeggebrachte economische schommelingen niet verdragen. Daarvoor geldt 't een en denzelfden weg te bewandelen, totdat het doel — de welvaart is bereikt. De rest komt van zelf, wanneer daarbij tevens *geleidelijk*, zonder overhaasting, de opvoeding van het volk tot hooger idealen wordt ter hand genomen.

Goud op Madagascar. Zooals onze lezers zich wel zullen herinneren, wordt voor deze fransche kolonie veel goeds verwacht van de goudvondsten, die er in de laatste jaren werden gedaan. Een eenigszins belangrijke goud-industrie bezit de kolonie evenwel niet. Naar wij aan een schrijven uit Tananarive aan de *Depêche Coloniale* ontleenen is men er echter op den goeden weg om er eene te scheppen, vooropgesteld dat 't goud er werkelijk in voldoende hoeveelheid aanwezig is.

Aan genoemd fransch koloniaal blad werd dan het volgende geschreven:

»De steeds grootere uitbreiding der goudbeweging in de kolonie heeft eindelijk de aandacht getrokken der fransche kapitalisten. Belangrijke werkzaamheden zijn in studie genomen; en men kan zich verzekerd houden dat in 1905 de eerste exploitatie zal worden ter hand genomen.

Onder de, onlangs bedisselde zaken, behoort die van den heer Lautier, fransch prospector in het district Marolambo, ten noord-oosten van Ambositra. Eigenaar van rijke terreinen, meerendeels van goudriffen doorsneden, heeft de heer Lautier zich verstaan met een fransche Société d'études voor het onderzoek en eventueel, wanneer de uitslag hiervan gunstig is, voor de exploitatie van zijn erts.

Wat deze zaak van andere overeenkomstige transactiën onderscheidt, is de vaardigheid, waarmede zij tot stand kwam, en de spoed, die achter het onderzoek zal worden gezet. Deze uitkomst is grootendeels te danken aan de verstandige organisatie der betrokken maatschappij, die te voren, zoowel wat het personeel als de noodige kapitalen betreft, zich de middelen heeft verzekerd, om onmiddellijk aan het werk te kunnen gaan, wanneer het exploitabel rif gevonden is.«

De ontginning van het alluviale goud op het groote eiland gaat steeds grootere opbrengsten opleveren, en vele kolonisten, die het in den handel of in den landbouw hebben afgelegd, vinden hierin een vergoeding voor de geleden verliezen.

Het koloniaal bestuur moedigt deze beweging zoo veel mogelijk aan, maar de primitieve inrichting van het mijnwezen in deze kolonie, waarbij vergeleken ons indisch mijnwezen, dat trouwens ook reeds ettelijke jaartjes ouder is, een grootscheepsche instelling mag worden geheeten, maakt, dat die dienst geenszins berekend is voor zijne taak. Het gevolg is dan ook een eindeloos wachten van de betrokkenen op de beslissing omtrent de, door hen ingediende aanvragen.

Een Engelsche handelsmissie. Wanneer we de londensche *Times* met deugdzame verontwaardiging de japansche broeders zien kapittelen, die, volgens haar tokioschen correspondent, gevoelens beginnen aan den dag te leggen van toenadering tot Rusland na beëindiging van den huidigen oorlog, dezen daarbij voorhoudend, dat Japan dan zijn geheele verleden zou verloochenen, door zijn aansluiting bij een steeds agressieve natie; wanneer we de *Times of India* de alarmklok hooren luiden voor Ruslands booze plannen in Centraal-Azië en ten opzichte van Indië, dan laten we onze blikken weiden aan het heerlijk werk des vredes, dat Engeland op het oogenblik doende is voor te bereiden in het oostelijk deel van Perzië. Het heeft daar immers een handelsmissie heengezonden? Men glimlacht? Och, misschien is er wel reden toe. In hetzelfde fransche koloniale blad, waarvan hier voren sprake was, troffen we in eene correspondentie uit Bombay het volgende aan, betreffende de onderwerpelijke commissie:

»Men weet, dat deze commissie, op instigatie van den engelschen consul te Kirman, majoor Sykes, georganiseerd, het Zuiden van Perzië en voornamelijk de provincie Kirman moet exploreeren. Het officieele doel is om op de plaats zelve de middelen te bestudeeren, noodig om de handelsbetrekkingen tusschen Engelsch Indië en het gebied van den sjah uit te breiden. Maar, alle voorschriften van Teheran ten spijt, zouden de autoriteiten van Kirman aan de leden der engelsche missie geen buitengewoon hartelijke ontvangst hebben bereid. Zij schijnen het gedoe te wantrouwen van die volijverige handels-zendelingen, en in werkelijkheid valt het moeielijk uit te maken of zij ongelijk hebben met zich ongerust te maken. De voornaamste bezigheid der commissie-leden zou tot nu toe van af hunne komst op perzisch grondgebied daarin bestaan hebben, om de streek die zij doortrekken in kaart te brengen. Zij zouden tal van inlichtingen trachten in te winnen, die met handel niets hebben uit te staan. Het meest schijnt hun daarbij belang in te boezemen een nauwgezette opgave van de hulpbronnen aan de levensmiddelen en fourage in de streken die zij bezoeken. Het onderzoek dat zij instellen heeft op sommige persische ambtenaren den indruk van onbescheidenheid gemaakt en hun wantrouwen gewekt. Maar, de heeren zijn royaal en betalen uit ruime beurs de minste inlichtingen, die men hun geeft, en 't is dus te voorzien, dat zij het meeste zullen te weten komen van hetgeen zij wenschen op de hoogte te worden gesteld.«

Te Laat? Toen door de katoen-crisis de wenschelijkheid aan het licht kwam voor de europeesche katoenindustrie om zich vrij te maken van de amerikaansche productie, hebben we met genoegen waargenomen, dat naar het voorbeeld van andere koloniale landen ook ten onzent de bevordering der katoen cultuur in de eigen koloniën werd ter hand genomen, doch moesten wij tot leedwezen ontwaren, dat het krachtig initiatief, door sommige wakkere hengelosche voormannen bepleit niet die instemming vond, welke toch zoo hoog noodig was.

Zullen we nu wêer achter het net visschen? vroegen we ons af bij lezing van het volgend berichtje in de *Times*:

»De *Agricultural News*, het orgaan van het departement van landbouw voor de engelsch-westindische bezittingen meldt, dat voor westindische katoen thans 10 tot 15 centen per pond meer dan voor gelijksoortige amerikaansche katoen gemaakt wordt.« Twee en zestig balen katoen van Sint Vincent werden verkocht tegen een prijs van 42,5 cent per pond, en wanneer die katoen nu in October en November laatstleden op de markt was gebracht, »zou het product zeker 52,5 cent per pond gehaald hebben.« Het schijnt bewezen te zijn, dat, op sommige plaatsen ten minste, West-Indië in staat is een mooiere qualiteit voort te brengen dan de *Sea Islands* zelve. De noordamerikaansche planters schijnen tot dezelfde conclusie te zijn gekomen, want er is nu een verbod uitgeschreven tegen den verkoop van katoen-zaad uit die streek aan plaatsen buiten Zuid Zuid-Karolina gelegen. Dit verbod wordt in acht genomen; Sea-island-zaad is niet meer te koopen, maar het departement van landbouw heeft gelukkig ten vorigen jare zulke groote hoeveelheden ingeslagen dat er een voorraad aanwezig is, zoo groot, dat het niet noodig zal wezen, om uit gebrek of wegens te hoogen prijs minderwaardig of twijfelachtig zaad te gebruiken.«

Hoe staat het met onze voorraden van Sea-Island-zaad voor de katoen-cultuur-plannen in onze West?

Het quarantaine-station van Singapore. We ontleenen aan de *Straits Budget* van Singapore, dat nu eindelijk verbetering is gekomen in een toestand, die voor een haven, waar jaarlijks duizenden en tienduizenden immigranten doortrekken en tijdelijk vertoeven, komende uit streken, waar pest-, cholera- en andere epidemiën aan de orde van den dag zijn, feitelijk een schande was. We bedoelen den toestand van het quarantaine-station op St. John.

Dit station bood plaats voor omstreeks 1000 chineesche of inlandsche suspecten aan, wat naar men zoo zou zeggen een nog al respectabel cijfer is. Voor een andere plaats ja, maar voor Singapore niet, waar b.v. onlangs alleen van Amoy in twaalf dagen tijds 7 stoomschepen met 4591 chineesche emigranten met bestemming naar Singapore vertrokken. 't Kwam dan ook te Singapore herhaaldelijk voor dat men tengevolge van de beperkte ruimte de hand moest lichten met de quarantaine-bepalingen of wel nieuw aangekomenen met de reeds vroeger opgenomenen een en hetzelfde logies moest laten deelen, waardoor deze laatsten zich opnieuw aan besmetting zagen blootgesteld en tevens weer zooveel langer in quarantaine moesten blijven.

In de laatste twee jaren is nu een bedrag van 250000 dollars aan uitbreiding van het station besteed, zoodat dit thans ruimte biedt voor een aantal van hoogstens 7000 menschen, verdeeld over loodsen, bestaande uit ijzeren geraamten op cementen vloer en bij in gebruikneming met kadjang-matten langs de zijden af te sluiten, en elk ingericht tot opname van hoogstens 220 koelies, die op den vloer een plaatsje moeten zoeken om er hun matje op uit te spreiden. Bovendien vindt men op 't eiland nog hospitaal-barakken met 140 slaaptafels voor Chineezen en inlanders lijders of in observatie zijnde, benevens een europeesch hospitaal met 10 bedden voor lijders aan eenige besmettelijke ziekte. Voor Europeanen, die bij aankomst niet ziek bevonden worden, bestaat te Singapore nu nog geen gelegenheid om in quarantaine te worden opgenomen. Zij mogen vrij landen, doch zijn gehouden zich dagelijks gedurende een hun voor te schrijven tijdperk te melden bij den ambtenaar voor den gezondheidsdienst. Men ziet het, je dàt is 't nog niet, maar met het oog op 't groot gevaar, dat Singapore tot nu toe voor onze omliggende bezittingen bood, moet men reeds blijde wezen met deze werkelijke verbetering, die ook ons 'n spoorslag moge wezen, om aan die materie onze aandacht in de kolonie te wijden, zoodra we 't geld daarvoor kunnen missen.

NAAMLIJST VAN LEDEN toegetreden tot de Vereeniging „Oost en West" in de maand April 1905.

Heer H. van Genderen	Amsterdam	f 1.50	lid.
〃 E. B. van Lier	〃	- 1.50	〃
〃 W. Goedhuis	〃	- 1.50	〃
〃 K. H. Wierdeman	〃	- 1.50	〃
〃 R. A. Kaiser	〃	- 1.50	〃
〃 G. Meijer	〃	- 1.50	〃
Mevr van Hall geb. Viruly	〃	- 3.—	〃
Heer J. J. van Capelle	〃	- 2.—	〃
〃 H. van Lachterop	〃	- 1.50	〃
〃 J. P. Rittershaus	〃	- 1.50	〃
〃 R. A. de Groot	〃	- 1.50	〃
〃 J. A. Jansen	〃	- 2.50	〃
Mevr. van Leeuwen de Groot	〃	- 2.50	〃
Heer W. J. C. Collignon	〃	- 2.50	〃
〃 J. Schuitenmaker	〃	- 1.50	〃
〃 S. J. W. van Buuren	〃	- 2.50	〃
〃 W. Clasie	〃	- 1.50	〃
〃 P. J. S. Cramer	〃	- 4.—	〃
Mej. M. J. Ahlers	〃	- 1.50	〃
Heer D. H. L. Cloetingh	〃	- 1.50	〃
Luit. Chin. Ajio Tjoen Ean	Ambona	- 5.—	don.
Heer J. M. C. de Jong Lumeau	Arnhem	- 1.50	lid.
〃 A. E. E. P. Schilling	Banda	- 5.—	don.
Pastoor P. A. Euwens	Bonaire	- 2.50	lid.
Heer J. H. Cohen Stuart	Calcutta	- 2.50	〃
〃 J. F. Schmöles	Hoofddorp (Haarlemmeer)	- 1.50	〃
〃 H. J. Blokpoel	's-Gravenhage	- 1.50	〃
Mevr. L. S. Engelbronner geb. Buijn	〃	- 1.50	〃
Mej. C. Horst	〃	- 1.50	〃
Heer A. Lapidoth	〃	- 1.50	〃
〃 J. A. H. Breijman	〃	- 1.50	〃
〃 J. J. Dekkers	〃	- 1.50	〃
〃 A. Schultz	〃	- 1.50	〃
〃 F. H. J. Privé	〃	- 1.50	〃
〃 B. F. Moret	〃	- 1.50	〃
〃 S. G. Heijmering	〃	- 1.50	〃
〃 F. H. Cordesius	〃	- 2.50	〃
〃 J. H. Verloop	〃	- 1.50	〃
〃 H. v. Ameijden v. Duijn	〃	- 1.50	〃
Mevr. C. van Asperen van de Velde de Vries	〃	- 3.—	〃
Mej. S. Verberne	〃	- 1.50	〃
Heer W. G. P. Snel	〃	- 1.50	〃
〃 D. R. Bloemen	〃	- 1.50	〃
〃 J. W. Dupper	Kampen	- 2.50	〃
〃 M. Ph. van Steeden	Leiden	- 1.50	〃
〃 C. L. Wisse	Nijmegen	- 1.50	〃
〃 C. Backer	〃	- 1.50	〃
〃 Casp Peereboom	Paramaribo	- 2.50	〃
〃 Mr. J. G. Pot	Weltevreden	- 2.50	〃
〃 Dr. J. J. Snel	Zutphen	- 1.50	〃
〃 H. Stoll	〃	- 1.50	〃

De heer Jos. Polak, lid afd. Amsterdam, heeft de contributie verhoogd van f 2.50 op f 5.

Aan Donateurs, Leden en Abonn., *die verhuizen* of het *weekblad niet geregeld mochten ontvangen*, wordt verzocht hiervan *kennis te geven aan den Administrateur, Riouwstraat* 212, *den Haag.*

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

De Indische Gids. Mei 1905.

De behandeling van politieke zaken ter Algemeene Secretarie; door E. Moresco. — De caoutchouccultuur, door A. H. Berkhout. — Een brief over Desaverkiezingen, door A. H. J. G. Walbeehm. — Trans-Saharische spoorwegen. — Een provoost-geweldiger der O. I. Compagnie door S. Kalff. — Varia: Patna. — De Decentralisatie. — Overeenkomsten met inlandsche vorsten op de Westkust van Celebes. — Maandelijksche Revue van Brochures en van Tijdschrift- en Dagbladartikelen, (door J. E. de Meijier). — Koloniale literatuur: Bulletin van het Koloniaal Museum No. 32. Bijdrage tot de kennis van het gebruik van Sirih in Ned. O.-I. — Javaansche spraakkunst, door A. H. J. G. Walbeehm. — Wetenschap en Industrie: Handel tusschen Ned.-Indië en Frankrijk. — Tangerangsche hoeden. — Schelpegeld. — Risico verbonden aan groote kunstwerken. — Maandel. bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M[uller]. — Financieel overzicht.

Weekblad voor Indië. No. 49.

Het prinsdom Oranje en zijn Souvereinen, door Dr. R. Broersma. — De wetenschappelijke expeditie naar het Lawagebied, interview van den 1e Luitenant A. Franssen Herderschee, door E. E. A. van Heekeren (met foto's) slot). — R. A Meijer (met portret). — Op de voorgalerij (brieven uit Soekaboemi). — Berijmde geschiedenis van Ned.-Indië (vervolg). — Brieven van een totok (2), enz.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap 1905. No. 3.

Register op het Tijdschrift 1873—1905 (samengesteld door W. C. Muller), door Redactie. — De verdiensten van W. P. D. de Wolff van Westerrode voor de kennis van Java, door J. F. Niermeijer. — Bij de kaart van een deel van het eiland Timor op de schaal van 1:500,000, door L. A. Bakhuis (met kaart). — A. B. Meijer's doorkruising van Nieuw-Guinea op zijn smalst, door J. F. Niermeijer. — Litteratuur-overzicht Oost-Indische Archipel en Ned. West-Indië.

Indisch Militair Tijdschrift 1905. No. 4.

Nieuw berggeschut, door A. J. Gooszen (met plaat). — is de kwartiermeester of de administrateur van een garnizoen voor zijn beheer van vivres en fourages comptabel aan de Algemeene Rekenkamer? door M. C. Boon (vervolg). — Infanterie-training, door d. G. — De ondervinding der Engelschen op het gebied van kleeding en uitrusting in den Zuid-Afrikaanschen oorlog, door J. H. A. van de Water. — Gymnastiek en schermen in het leger (vervolg). — Kampschieten, door H. — Enz.

De Indische Mercuur, 9 Mei 1905. No. 19.

Wat is de suikerindustrie voor den Javaan? — Gomvorming, door P. v. d. W. — Koloniale Landbouwtentoonstelling te Nogent-Sur-Marne. — Het een en ander over vergiften in Ned.-Indië, door Dr. C. L. van der Burg. — Goudindustrie in Suriname. — Hulp van Gouvernementswege voor de Bacove-cultuur in Suriname. — Kunstmatige schaduw. — De Chineesche buitenlandsche handel (vervolg). — Verslagen van Maatschappijen. — Dividenden, enz.

Advertentiën.